

Bodem&Water sturend

Met de benen op de veengrond

LOSS symposium 02-11-2023

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Harm de Jong (HDSR)

Hans Mankor (Provincie Utrecht)

PROVINCIE ■ UTRECHT

- l Beleidsontwikkelingen gerelateerd aan B&W sturend
- l Kamerbrief B&W sturend
- l Praktijkprojecten

- l Haalbaarheid B&W sturend
- l Overige consequenties B&W voor waterbeheer

PU&HDSR

- 2014: Toekomstverkenning bodemdaling

HDSR

- 2016: Position paper bodemdaling 1.0 (25% reductie 2050, CO₂)
- 2020: Position paper bodemdaling 2.0 (50% reductie 2030, CO₂)

PU

- 2018 Visie Veenweiden

PU&HDSR&AVG

- 2021: Regionale Veenweidestrategie Utrecht

Rijk:

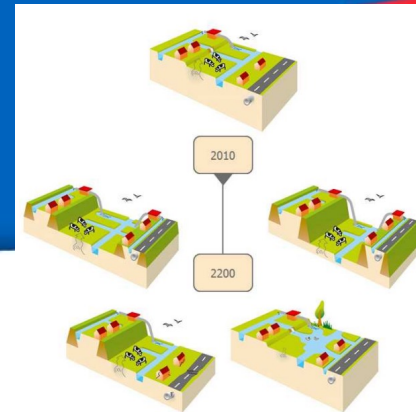
- 2022 Nationaal Programma Landelijk Gebied: Integrale doelen

PU&HDSR&AGV

- 2022: Uitvoeringsprogramma RVS Utrecht 2023/2024

PU

- 2023 Utrechts Programma Landelijk Gebied

**UITVOERINGSPROGRAMMA
REGIONALE VEENWEIDEN
STRATEGIE UTRECHTSE
VEENWEIDEN 2023-2024**

BOUWSTEEN VOOR HET UTRECHTS
PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED (UPLG)

- 1) Het is een **Kamerbrief** en geen bindend beleid!
- 1) 25 Grondwaterstand 20-40 cm
- 1) 26 Minimaliseren aanvoer gebiedsvreemd water
- 1) 13 Voorkomen wateroverlast
- 1) 18 Behoud waardevolle landbouwgronden
- 1) Andere beleidsdoelen

Laagveengebieden

25. We bewegen toe naar een grondwaterstand van maaiveld, afhankelijk van de bodemcompositie, het watersysteem en de behoeften van het gebied. Het bereikt dat bodemdaling wordt geminimaliseerd, broeikasgassen worden gereduceerd. Dit wordt in gebiedsprocessen door alle betrokken partijen...

1 We bewegen toe naar een grondwaterstand van 20 cm tot 40 cm onder maaiveld, afhankelijk van de bodemcompositie, omstandigheden van het watersysteem en de behoeften van het gebied.

1. GLG of GHG?
2. Valt er bij -20 cm te boeren?
3. Hoe dan? WIS
4. Peilverschillen binnen peilvak, zelfs binnen percelen
5. Effect op waterkwaliteit
6. Effect op wateroverlast
7. Effect op wateraanvoer

-) We minimaliseren de aanvoer van gebiedsvreemd water. Daardoor houden we zoveel mogelijk zoetwater beschikbaar voor peilopzet en tegengaan van verzilting. Er wordt ruimte gemaakt voor het vasthouden en bergen van zoveel mogelijk gebiedseigen water. Met name in perioden van droogte zal externe aanvoer toch nodig blijven.**
1. Bodembehoud in de veenweidengebieden staat bovenaan in de landelijke verdringingsreeks. Toch de wens om de aanvoer van water naar de veenweidengebieden te beperken?
 2. Hoe dan?
 3. Extreem hoge kosten, weinig draagvlak bij bevolking. Is in kader van WB21 al eens onderzocht.
 4. Wat als er voor WIS op een moment niet voldoende water is?

) We reserveren de 5% tot 10% van diepe polders voor waterberging, bij voorkeur de diepste delen. We voorkomen hiermee wateroverlast.

1. Wat zijn diepe polders? Droogmakerijen uitsluitend in NW Utrecht.
2. Berging of vasthouden?
3. Hoe dan?

) We behouden ook voor de toekomst waardevolle landbouwgronden

1. Wat voor landbouw?

Waterinfiltratie, 1153 hectare

- Waterinfiltratie
 - Zonder pomp
 - Met pomp
 - Dynamisch(er) peilbeheer

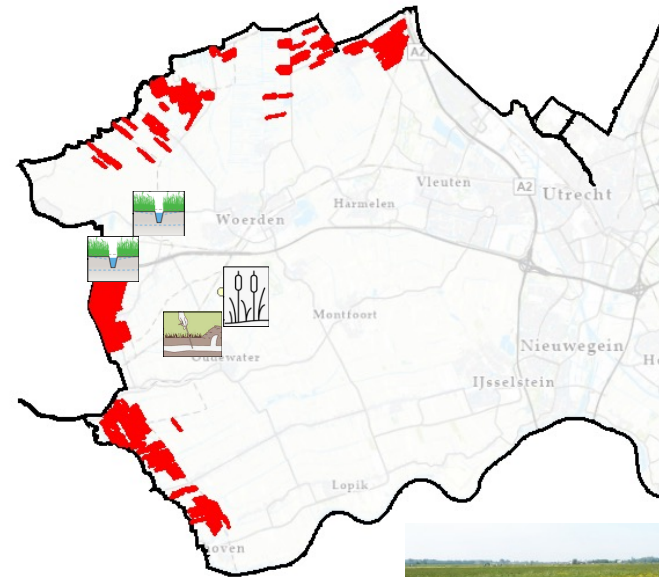
Greppelinfiltratie

Moldrainage

Lisdoddenteelt

Onderzoek

- Onderzoek
 - Grondwaterstanden
 - Waterkwaliteit
 - Bodembeweging
 - Peilbeheer
 - Wateraanvoer
 - Bedrijfsvoering

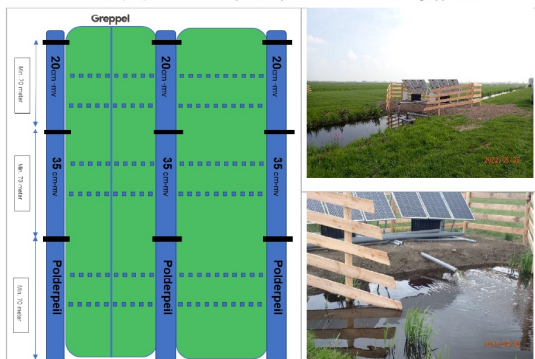

En hiermee proberen we water in de bodem te brengen, met als
doel het grondwaterpeil lager te krijgen.

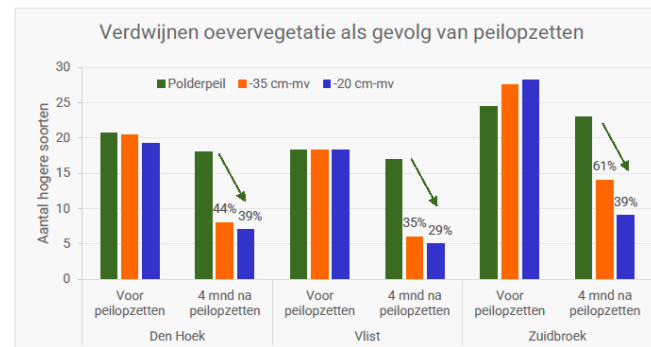

- 1 Peilverhoging met greppelinfiltratie (weinig onderzoek!)
- 1 GLB pilot Krimpenerwaard (HHSK)
- 1 Eerste resultaten, smalle percelen <30m
- 1 Variabele effecten op grondwaterstand
- 1 Negatieve effecten: oeverafkalving, biodiversiteit, draagkracht

Figuur 2-1 Schematische weergave van de proefopzet (links) en foto's van de dammen met pomp (rechts). Op de linker figuur zijn de zwarte dwarsbalken representatief voor de dammen. De kleine blauwe blokje zijn de locaties waar wekelijks de grondwaterstand is gemeten.

Figuur 3-10 Het aantal hogere soorten planten dat is waargenomen op de oevers voor peilopzettingen (april/ mei) en 4 maanden na peilopzettingen (augustus) voor de drie locaties waarbij onderscheid is gemaakt in de behandeling polderpeil (referentie), slootpeil opzettingen tot een drooglegging van 35cm-mv en tot 20cm-mv.

Praktijkvoorbeeld Lange Weide

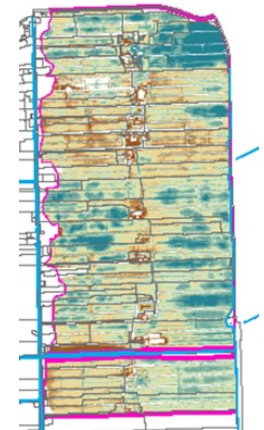
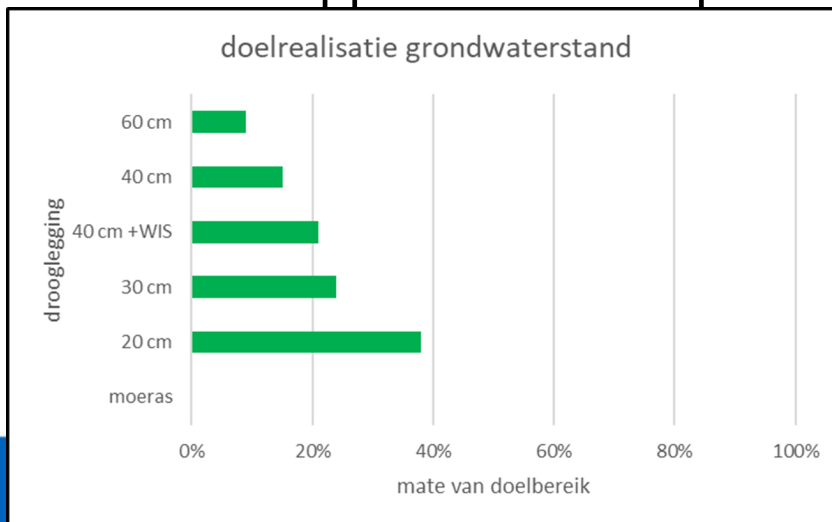
- Waterinfiltratieproject Lange Weide
- 40 cm drooglegging met WIS
- 20-40 cm B&W= zomergemiddeld? Jaargemiddeld?
- Aantal dagen gemeten grondwaterstand binnen 20-40 cm
- (80% ZGM= 146 van 183 zomerdagen binnen 20-40cm)

Jaar	Zomergemiddeld		Jaargemiddeld	
	WIS	Referentie	WIS	Referentie
2019	80%	13%	68%	9%
2020	31%	3%	42%	8%
2021	86%	16%	64%	20%
2022	43%	7%	49%	13%

- (WIS niet effectief?! Verhoogd het de grondwaterstand significant? In Lange Weide wel, dus emissiereductie! (NOBV))

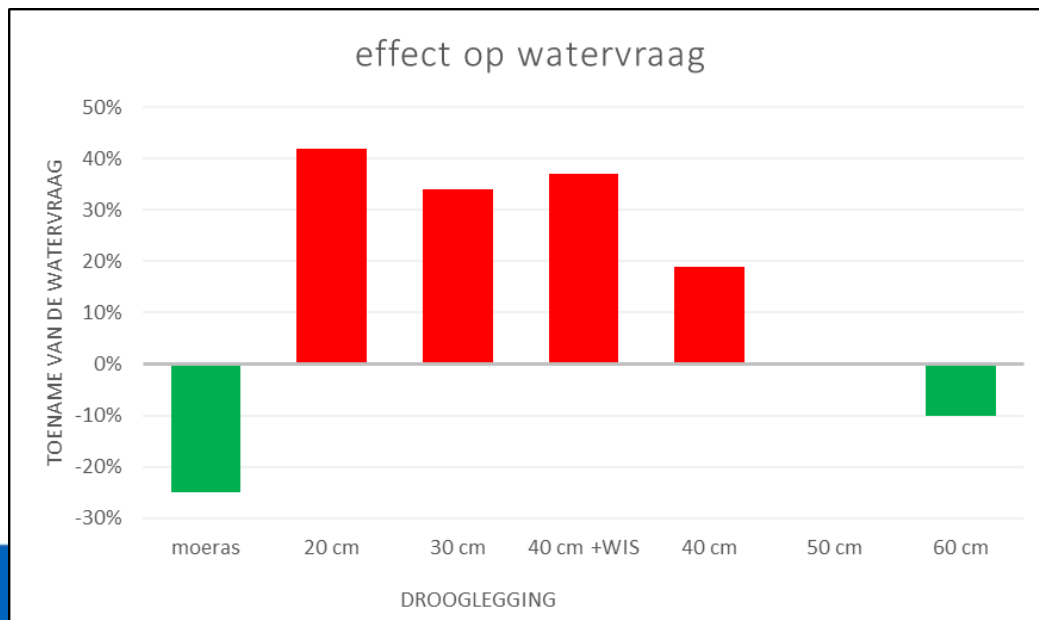

- 1) Verkennende modelstudie HDSR west
- 1) Scenario's peilaanpassing en waterinfiltratie
- 1) 20-40 cm B&W = gemiddeld laagste grondwaterstand? GLG
- 1) Poldereigenschappen sterk bepalend halen doelbereik (max 40%!)
- 1) Alleen oppervlaktewaterpeilverhoging niet voldoende!

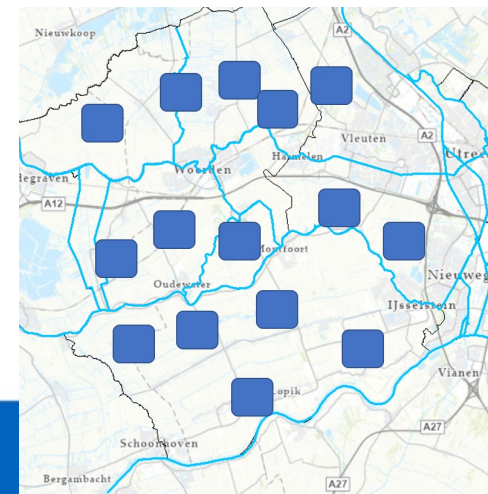

- Extra watervraag als gevolg van vernattingsmaatregelen
- 19-42% in zeer droge zomers
- Alleen geschikte percelen WIS
- (Zonder klimaateffect!)

- 1 Huidige watervraag
- 1 Mei-september ca. 3 m³/s → 30 miljoen m³
 - 1 In 3 droogste weken 6m³/s
- 1 Verkennende modelstudie: 19-42% toename
- 1 Gemiddeld is extra 1 m³/s nodig, tijdens piek 1,5-2 m³/s
- 1 *Willen en kunnen we hier zelf in voorzien?*
- 1 Hoofdsysteem?
- 1 Buffers? (ca. 1000 ha. met 2,5m waterdiepte!)
- 1 Gedeeltelijke functiewijziging?

- 1 Gevolgen waterkwaliteit bij verhoogde uit/afspoeling?
- 1 Verwachting: toename risico wateroverlast, extra watervraag, extra druk op watersysteem/waterbeheer
 - 1 *Hoe ver kunnen/willen we gaan in (technische) watersysteem aanpassing?*
 - 1 *Bovenregionaal in gesprek over zoetwaterverdeling*
 - 1 *Wie is verantwoordelijk voor extra risico op wateroverlast? Rijk/provincie/waterschap/eigenaar*
- 1 *Veenvernatting* ↔ *wateroverlast/watervraag*

-)] Doelen zijn strijdig met elkaar
 -)] Wie bepaalt wat voor gaat?

-)] Tijd is (te) kort om de doelen te halen

-)] Vrijwilligheid
 -)] Draagvlak

-)] Financiën
-)] Wet en regelgeving
-)] Maatregel(combinaties) op polderschaal?

Met de benen op de veengrond

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

PROVINCIE ■ UTRECHT